מחוון: מבחן מסכם – מסכת בבא קמא – ארבעה אבות נזיקין

ניקוד: חלק א 5×6 = 30 · חלק ב 30 · חלק ג 25 · חלק ד 15 · סה"כ 100. בשאלות הפתוחות: תשובה נכונה במילים של התלמיד מקבלת ניקוד מלא; תשובה חלקית מקבלת חצי מהניקוד בערך, לפי ההערות. הסברים שמסומנים "לפי רש"י" או "הסבר" הם פירוש, לא לשון הגמרא.

1. **א** – השור, הבור, המבעה וההבער. קרן, שן ורגל הם שלושה אבות שבתוך "השור" (שיעור 3). (6 נק')
2. **ב** – השן (בהמה שאוכלת ומזיקה). לפי רב: מבעה זה אדם. (6 נק')
3. **ב** – שדרכן להזיק, ושמירתן עליך. ובנוסף: כשהזיק – המזיק חייב לשלם במיטב הארץ. לבור ולאש אין רוח חיים. (6 נק')
4. **ב** – אב מטמא אדם וכלים, ותולדה מטמאה רק אוכלים ומשקים. בטומאה "לאו כיוצא בהן". (6 נק')
5. **ג** – קרן. בנשיכה יש כוונה להזיק ואין הנאה מהנזק, ולכן היא לא שן אלא תולדה של קרן. (6 נק')
6. אבות – הנזקים שכתובים בתורה במפורש; תולדות – נזקים שדומים להם (5 נק'). מהמילה "אבות" במשנה: אם יש אבות, יש גם תולדות ("מכלל דאיכא תולדות") (5 נק'). **(10 נק')**
7. לשור יש רוח חיים, ולבור אין (5 נק'). דרכו של השור לילך ולהזיק, ואילו הבור לא הולך – הנזק בא אליו (5 נק'). **(10 נק')**
8. רב פפא: "יש מהן כיוצא בהן ויש מהן לאו כיוצא בהן" (5 נק'). דוגמה: צרורות – תולדה של רגל, שמשלמים עליהם רק חצי נזק (5 נק'). (להלכה כל תולדה כאב שלה, חוץ מצרורות.) **(10 נק')**
9. **א.** ארבעים חסר אחת = 39 (4 נק'). מהמילה "אבות" – "מכלל דאיכא תולדות" (4 נק'). (8 נק')
   ב. אין הבדל: על אב ועל תולדה חייבים חטאת, ועל שניהם סקילה (5 נק'). לפי רש"י: חטאת – למי שעשה בשוגג; סקילה – למי שעשה במזיד (3 נק'). (8 נק')
   ג. מי שעשה שני אבות יחד, או שתי תולדות יחד – חייב על כל אחת (שתי חטאות) (4 נק'). מי שעשה אב ותולדה שלו יחד – חייב רק אחת (5 נק'). (9 נק')
10. שאלה פתוחה. כיוון אפשרי (הסבר): כלב – שור או שן; אופניים במעבר – בור; מנגל – אש. האחריות נובעת מכך שהבעלים יכולים לשמור. **(15 נק')** מחוון: 13–15 נק' – עמדה ברורה, נימוק שמתבסס על הגמרא (ציטוט או שם של שיטה) ודוגמה מנומקת; 8–12 נק' – עמדה ונימוק בלי קשר ברור לגמרא או בלי דוגמה; 3–7 נק' – עמדה בלי נימוק; 0 – לא ענה.